

РОЗДІЛ 7

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 351.741:35.088

АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕСУАЛЬНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЗАСУДОВОЇ ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ФОРМИ

ADMINISTRATIVE PROCESSAL LEGALITY OF THE LOCAL GOVERNMENT ORGANS AT THE TIME OF REALIZATION OF THE PROCEDURAL JURISDICTIONAL PROCEDURAL FORM

Артеменко І.А.,
д.ю.н., доцент, суддя
Апеляційний суд Одеської області

Розглянуто адміністративну процесуальну правосуб'єктність органів місцевого самоврядування під час реалізації позасудової юрисдикційної процесуальної форми через провадження у справах про адміністративні правопорушення, дисциплінарне провадження та провадження за скаргами. Доведено, що адміністративна процесуальна правосуб'єктність, об'єднуючи в собі правомочності процесуальної правосудності і дієздатності, характеризує обсяг процесуальних прав й обов'язків органів місцевого самоврядування як суб'єкта адміністративно-процесуальних правовідносин.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, процесуальна форма, процесуальна правосуб'єктність, провадження у справах про адміністративні правопорушення, дисциплінарне провадження, провадження за скаргами.

Рассмотрена административная процессуальная правосубъектность органов местного самоуправления при реализации внесудебной юрисдикционной процессуальной формы через производство по делам об административных правонарушениях, дисциплинарное производство и производство по жалобам. Доказано, что административная процессуальная правосубъектность, объединяя в себе правомочия процессуальной правосудности и дееспособности, характеризует объем процессуальных прав и обязанностей органов местного самоуправления как субъекта административно-процесуальных правоотношений.

Ключевые слова: органы местного самоуправления, процессуальная форма, процессуальная правосубъектность, производства по делам об административных правонарушениях, дисциплинарное производство, производство по жалобам.

The administrative procedural legal personality of local self-government bodies during the implementation of an out-of-court jurisdictional procedural form through proceedings in administrative offenses, disciplinary proceedings and complaints proceedings is considered. In order to improve the activity of administrative commissions, it is proposed to adopt a new Provision on administrative commissions of local self-government bodies. Attention is drawn to the fact that the responsibility of bodies and officials of local self-government is an important guarantee of the effectiveness of the implementation of local self-government. It is noted that the consideration and resolution of complaints of individuals and legal entities is carried out by local self-government bodies in a certain regulated legal norms of order – in a separate administrative-procedural proceeding. It is proved that administrative procedural legal personality, combining the powers of procedural capacity and capacity, characterizes the scope of procedural rights and responsibilities of local self-government bodies as subjects of administrative-procedural legal relations.

Key words: local self-government bodies, procedural form, procedural legal personality, proceedings in administrative offenses cases, disciplinary proceedings, proceedings for complaints.

Органи місцевого самоврядування являють собою важливий механізм у здійсненні публічної влади. Конституція України виокремила і гарантувала цей вид територіального самоврядування як складову частину організації демократичної держави, необхідну ланку у взаємодії держави і громадянського суспільства. І, хоча органи та посадові особи місцевого самоврядування представляють відповідну частину народу України, що обмежується певними територіальними кордонами, законодавець передбачає організацію та діяльність цих структур за тотожними підходами, як і до державно-владних формувань [1, с. 93]. З огляду на це, постає актуальне питання дослідження в межах адміністративно-процесуального права щодо адміністративно-процесуальної правосуб'єктності органів місцевого самоврядування під час реалізації позасудової юрисдикційної процесуальної форми.

На важливість дослідження адміністративно-процесуальної правосуб'єктності органів місцевого самоврядування під час реалізації позасудової юрисдикційної процесуальної форми зверталась увага в працях вчених, зокрема О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурки, В.М. Гарашука, С.Ф. Де-

нисука, О.В. Джафарової, О.В. Кузьменко, О.М. Музичука, О.П. Рябченко, М.М. Тищенко, В.С. Шестака тощо.

Незважаючи на наявність досліджень, проблема формування цілісної та ефективної моделі адміністративно-процесуальної правосуб'єктності органів місцевого самоврядування залишається відкритою, що зумовлено необхідністю її відповідності сучасним вимогам розвитку в Україні громадянського суспільства, ефективної моделі держави та права.

Розглянемо адміністративну процесуальну правосуб'єктність органів місцевого самоврядування під час реалізації позасудової юрисдикційної процесуальної форми через провадження у справах про адміністративні правопорушення, дисциплінарне провадження та провадження за скаргами.

Як підкреслює О.В. Кузьменко, особливе місце серед органів адміністративної юрисдикції посідають адміністративні комісії, які утворюються виконкомом міських, районних у містах, селищних і сільських рад у складі голови, заступника голови, відповідального секретаря та членів комісії [2, с. 144].

Адміністративні комісії, які входять до системи органів адміністративно-юрисдикційної діяльності, мають

ті самі особливості, що притаманні всім суб'єктам адміністративно-юрисдикційної діяльності: мають профілактичну спрямованість діяльності; реалізують сукупність владних повноважень – прав та обов'язків щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення; реалізують юрисдикційні повноваження стосовно порушника, який не знаходиться у них у службовому підпорядкуванні [3, с. 73].

Зі свого боку, О.І. Миколенко та В.С. Бердник виділяють особливості ознаки, які виділяють адміністративні комісії у системі органів адміністративно-юрисдикційної діяльності та визначають її місце у цій системі [3, с. 73–74]: 1) адміністративні комісії, на відміну від більшості органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, здійснюють виключно юрисдикційну діяльність; 2) адміністративні комісії можуть створюватися і функціонувати як у сфері органів місцевого самоврядування (адміністративні комісії при виконавчих органах міських, сільських, селищних рад), так і у сфері органів виконавчої влади (адміністративні комісії при районних в областях та при районних у містах Києві та Севастополі місцевих державних адміністраціях); 3) адміністративні комісії є органами колегіального розгляду справ про адміністративні правопорушення, що частково гарантує забезпечення об'єктивності прийнятих рішень, їх обґрунтованості та успішності при їх реалізації; 4) адміністративні комісії є органами територіальної компетенції, тобто здійснюють адміністративно-юрисдикційну діяльність у межах адміністративно-територіальної одиниці; 5) адміністративні комісії розглядають справи найрізноманітнішого профілю. До їх компетенції належать справи про адміністративні проступки в різних сферах (охорона громадського порядку, охорона природи, порядок управління та ін.). Така універсальність зумовлена, зокрема і тим, що адміністративні комісії створюються при органах загальної компетенції – виконавчих комітетах місцевих рад чи місцевих державних адміністраціях; 6) правовими підставами здійснення адміністративними комісіями юрисдикційної діяльності є матеріальні та процесуальні адміністративно-правові норми, що містяться в Кодексі України про адміністративні правопорушення, Законі «Про місцеве самоврядування в Україні», Законі «Про місцеві державні адміністрації» та Положенні про адміністративні комісії Української РСР, затвердженому Указом Президії Верховної Ради УРСР [4].

Варто звернути увагу, що адміністративні комісії мають право розглядати справи про адміністративні правопорушення за наявності не менш як половини членів їх складу, а виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад – при наявності не менш як двох третин від загального складу виконавчого комітету (с. 216 КУпАП) [5]. У такому разі варто констатувати, що розгляд справ про адміністративні правопорушення може здійснюватися і на основі принципу колегіальності, яка передбачає відпрацювання колективних рішень на основі думок членів адміністративної комісії. Вважається, що при колегіальному розгляді адміністративної справи підвищується об'єктивність прийнятих рішень, їх обґрунтованість та успішність їх реалізації, але при цьому знижується оперативність адміністративно-юрисдикційної діяльності. Тому важливо в діяльності органів адміністративної юрисдикції вміло поєднувати принципи єдиноначальності і колегіальності [3, с. 48–49].

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [6] закріплює за виконавчими органами сільських, селищних, міських рад здійснення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поведінки з побутовими та виробничими відходами та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у цьому разі порушення законодавства про відходи

(п. 12 ст. 33), розгляд справ про адміністративні правопорушення, віднесені законом до їх відання, утворення адміністративних комісій та комісій із питань боротьби зі злочинністю, спрямування їх діяльності (п. 4 абз. «б» ч. 1 ст. 38).

Звернення до Положення про адміністративні комісії Української РСР [4] дає змогу визначити адміністративну процесуальну правосуб'єктність. Отже, адміністративні комісії забезпечують своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її у повній відповідності до законодавства, виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності.

Водночас голова адміністративної комісії, а за його відсутності заступник голови: керує роботою комісії, несе відповідальність за виконання покладених на комісію завдань; головує на засіданнях комісії; забезпечує регулярне проведення засідань комісії, визначає коло питань, що підлягають розгляду на черговому засіданні; вживає заходів щодо підвищення рівня правової культури і правової підготовки членів адміністративної комісії; підписує протокол і постанову комісії по справі про адміністративне правопорушення [4].

Зі свого боку, відповідальний секретар адміністративної комісії заводить по кожному протоколу про адміністративне правопорушення окрему справу, здійснює підготовку до розгляду справ про адміністративні правопорушення, вирішує організаційні питання проведення засідань комісії, веде протоколи засідань комісії по справах, що розглядаються, разом із головою комісії підписує протокол і постанову комісії по справі про адміністративне правопорушення, звертає до виконання постанови про накладення адміністративного стягнення і контролює їх виконання, веде діловодство комісії, облік розглянутих справ про адміністративні правопорушення, забезпечує схоронність цих справ [4].

Звернення до КУпАП дає підстави констатувати, що останній має відповідні статті, які присвячені порядку утворення адміністративних комісій (ст. 215), правомочності їх засідань (ст. 216), предметній компетенції адміністративних комісій (ст. 218), місцю розгляду справи адміністративними комісіями (ст. 276), особливостям розгляду справи колегіальним органом (ст. 279), вимогам щодо оформлення протоколу засідання колегіального органу по справі (ст. 281), вимогам щодо оформлення постанови колегіального органу (ст. 283), порядку оскарження постанов адміністративних комісій (ст. 288) тощо [5].

Варто зазначити, що адміністративна процесуальна правосуб'єктність адміністративних комісій базується не тільки на процесуальних нормах КУпАП, які безпосередньо присвячені порядку розгляду справ про адміністративні правопорушення в адміністративних комісіях, а й на нормах матеріального права, що містяться в першому та другому розділах Кодексу [3, с. 80].

З метою вдосконалення діяльності адміністративних комісій необхідно прийняти нове Положення про адміністративні комісії органів місцевого самоврядування, в якій також необхідно нормативно визначити освітньо-кваліфікаційні вимоги до осіб, які входять до складу створених колегіальних підрозділів органів місцевого самоврядування, а також передбачити обов'язкову участь у таких комісіях осіб, які є кваліфікованими фахівцями у галузі права або у сфері правовідносин, що є предметом розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Водночас серед позасудових юрисдикційних процесуальних форм діяльності органів місцевого самоврядування варто назвати дисциплінарне провадження. Завдяки існуванню відносин відповідальності працює вся система місцевого самоврядування у відповідному режимі забез-

печення прав та інтересів кожного з елементів цієї системи. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування є важливою гарантією ефективності здійснення місцевого самоврядування, одночасно варто виділити і її спрямованість на виконання низки важливих завдань. Серед цих завдань особливо треба зробити наголос, зокрема, на забезпеченні ефективної реалізації функцій місцевого самоврядування та належному виконанні покладених на них повноважень, максимальному врахуванні та всеохопному захисті законних прав та інтересів територіальних громад при вирішенні різноманітних питань місцевого значення, стимулюванні виконання органами та посадовими особами місцевого самоврядування прийнятих на себе майнових та інших зобов'язань перед юридичними та фізичними особами, суворому дотриманні принципу законності в діяльності цих суб'єктів, здійсненні тісної взаємодії населення тієї чи іншої територіальної громади з органами та посадовими особами місцевого самоврядування [7].

Як зазначають О.М. Бандурка та М.М. Тищенко, дисциплінарне провадження – це сукупність юридичних норм, що регламентують суспільні відносини у зв'язку з правозастосовною діяльністю щодо вирішення питання про дисциплінарну відповідальність за допущене правопорушення [8, с. 157].

Деякі вчені звертають увагу, що відповідальність органів місцевого самоврядування й посадових осіб місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства реалізується у двох її основних формах, по-перше, як позитивна відповідальність, тобто згідно з Конституцією до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні», відповідальна діяльність за рішення питань місцевого значення; по-друге, як негативна відповідальність – відповідальність органів місцевого самоврядування й посадових осіб місцевого самоврядування перед населенням; у наслідку – втрати його довіри, перед державою – у разі порушення Конституції України, інших правових актів і перед фізичними та юридичними особами – в порядку, встановленому законодавством України [9, с. 136].

Варто також навести позицію Р.З. Голобутовського, який зазначає, що наявність у суб'єкта дисциплінарного провадження правоздатності і дієздатності (правосуб'єктності) свідчить про його спроможність не лише набувати статус у правовідносинах із приводу притягнення до дисциплінарної відповідальності, але й реалізувати його у відповідних відносинах [10, с. 62–63].

Отже, адміністративна процесуальна правосуб'єктність посадових осіб місцевого самоврядування у сфері реалізації дисциплінарних прав характеризується такими особливостями: 1) пов'язана з публічно-владною діяльністю; 2) права і обов'язки, які становлять зміст адміністративної процесуальної правосуб'єктності, реалізуються в управлінських відносинах внутрішньоорганізаційного характеру; 3) адміністративна процесуальна правосуб'єктність закріплюється в нормах адміністративного права і реалізується в адміністративно-процесуальних правовідносинах; 4) наявність саме конкретної адміністративної процесуальної правоздатності [11, с. 71–72].

Що ж стосується процесуальних адміністративних обов'язків у сфері дисциплінарного провадження посадових осіб місцевого самоврядування, то варто зазначити: 1) такі обов'язки є необхідною, належною поведінкою посадових осіб місцевого самоврядування; 2) вони покладаються з метою дотримання службової дисципліни та законності, виконання покладених на органи місцевого самоврядування завдань та функцій; 3) ці обов'язки реалізуються у процесуальних адміністративних правовідносинах; 4) вони не можуть існувати поза зв'язками із процесуальними правами інших учасників правовідносин у сфері дисциплінарного провадження; 5) мають нормативно-правове закріплення.

Зважаючи на зазначене вище, посадові особи місцевого самоврядування під час реалізації своїх повноважень, мають: 1) діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Акти органів місцевого самоврядування, прийняті або видані у межах їхніх повноважень, є обов'язковими для виконання всіма посадовими особами місцевого самоврядування на відповідній території; 2) посадові особи місцевого самоврядування зобов'язані своєчасно і точно виконувати рішення органів місцевого самоврядування, накази (розпорядження), доручення керівників, надані на підставі та у межах повноважень, передбачених Конституцією та законами України; 3) мають сумлінно, компетентно, результативно і відповідально виконувати свої посадові обов'язки, проявляти ініціативу, а також не допускати ухилення від прийняття рішень та відповідальності за свої дії та рішення; 4) посадові особи місцевого самоврядування під час виконання своїх посадових обов'язків зобов'язані неухильно дотримуватись загальноновизначених етичних норм поведінки, бути доброзичливими та ввічливими, дотримуватись високої культури спілкування (не допускати використання нецензурної лексики, підвищеної інтонації), з повагою ставитись до прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, об'єднань громадян, інших юридичних осіб, не проявляти свавілля або байдужості до їхніх правомірних дій та вимог. Посадові особи місцевого самоврядування мають запобігати виникненню конфліктів у стосунках із громадянами, керівниками, колегами та підлеглими; 5) посадові особи місцевого самоврядування зобов'язані виконувати свої посадові обов'язки чесно і неупереджено, незважаючи на особисті ідеологічні, релігійні або інші погляди, не надавати будь-яких переваг та не виявляти прихильності до окремих фізичних чи юридичних осіб, громадських і релігійних організацій; 6) посадові особи місцевого самоврядування мають постійно поліпшувати свої уміння, знання і навички відповідно до функцій та завдань займаної посади, підвищувати свій професійний та культурний рівень, удосконалювати організацію службової діяльності; 7) посадові особи місцевого самоврядування мають дбати про авторитет служби в органах місцевого самоврядування, а також про позитивну репутацію органів місцевого самоврядування, що включає дотримання правил етикету, належного зовнішнього вигляду, забезпечення високої якості роботи, встановленого внутрішнього службового розпорядку; 8) посадові особи місцевого самоврядування мають шанувати народні звичаї і національні традиції; 9) посадові особи місцевого самоврядування зобов'язані з повагою ставитися до державних символів України, використовувати державну мову під час виконання своїх посадових обов'язків, не допускати дискримінації державної мови; 10) посадові особи місцевого самоврядування мають поважати приватне життя інших осіб [12].

Як і іншим видам проваджень у структурі адміністративно-процесуального права, дисциплінарному провадженню притаманна стадійність. Отже, цей вид провадження складається з таких стадій: 1) порушення провадження й перевірка обставин справи; 2) розгляд і розв'язання дисциплінарної справи; 3) виконання рішення по справі; 4) оскарження винесеного рішення [8, с. 157].

Одним із найбільш важливих засобів охорони та поновлення прав та свобод громадян є скарги. Право на подання скарги є невід'ємним правом громадянина і його реалізація виступає як один із найбільш дієвих гарантій забезпечення законності [13, с. 126]. Суттєвою ознакою скарг є те, що їх подання пов'язане з порушенням певних прав, свобод та інтересів громадян. Відповідно, мета подання скарги полягає в їх захисті і поновленні, оскільки самі громадяни не в змозі забезпечити собі цей захист,

тому що не мають відповідних повноважень, якими наділені суб'єкти розгляду і вирішення такого роду звернень [14, с. 81].

Наявність такої мети суттєво відрізняє скарги від інших видів звернень громадян і надає їм особливий соціальної значущості. Суттєво така значущість зумовлена тією обставиною, що кожне порушення прав і свобод громадянина пов'язане з виникненням певної конфліктної ситуації, наявністю відповідного правового спору. До того ж, очевидно, що кількість правових спорів, які виникають у суспільстві, зумовлена не тільки станом правового регулювання, а й ставленням представників державних інституцій до своїх службових обов'язків, повсякденних потреб громадян, рівнем їх поваги до особистості. Кожне порушення вимог правових норм вимагає відповідного реагування з боку держави, і ця обставина зумовлює існування особливого роду правоохоронної діяльності, змістом якої є розгляд справ про правопорушення правових спорів по суті й ухвалення щодо них відповідних рішень. У процесі такої діяльності розв'язується юридична справа, здійснюється правовий захист порушених або тих, що оспоруються, інтересів, ухвалюється державно-владне рішення про застосування відповідної правової санкції, відновлення порушеного права [8, с. 14].

Варто зазначити, що особливості провадження за скаргами полягають у тому, що:

по-перше, законодавець вказує на інстанції подання скарг – у порядку підлеглості вищому органу чи посадовій особі або у разі відсутності такого органу чи незгоди громадянина з прийнятим за скаргою рішенням безпосередньо до суду. Метою встановлення такого порядку оскарження є певним чином розвантаження судових органів. Проте, відповідно до Конституції України, громадянин має право звертатися до суду безпосередньо;

по-друге, законодавець вказує на скарги на рішення загальних зборів акціонерних товариств, колективних сільськогосподарських підприємств, юридичних осіб, створених на основі колективної власності, а також на рішення вищих державних органів вирішуються безпосередньо у судовому порядку;

по-третє, встановлюється можливість подання скарги в інтересах громадянина за його повноваженнями, оформленої у встановленому законом порядку іншою особою, трудовим колективом або організацією, яка здійснює правозахисну діяльність, тоді як пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) подаються від особи безпосередньо і лише передані їй до відповідного органу, установи може бути здійснене через уповноважену особу;

по-четверте, до скарги додаються наявні у громадянина рішення або копії рішень, які приймалися за його зверненням, а також інші документи, необхідні для розгляду скарги [15, с. 237].

Таким чином, розгляд і вирішення скарг фізичних та юридичних осіб здійснюється органами місцевого самоврядування у певному регламентованому правовими нормами порядку – в окремому адміністративно-процесуальному провадженні [2, с. 127].

Особливістю цієї процесуальної форми є те, що органи місцевого самоврядування при вирішенні окресленої справи по суті наділяються відповідною адміністративною процесуальною правосуб'єктністю, а саме: зобов'язані об'єктивно, всебічно і вчасно перевіряти заяви чи скарги; в разі прийняття рішення про обмеження доступу громадянина до відповідної інформації при розгляді заяви чи скарги скласти про це мотивовану постанову; на прохання громадянина запрошувати його на засідання відповідного органу, що розглядає його заяву чи скаргу; скасовувати або змінювати оскаржувані рішення у випадках, передбачених чинним законодавством України, якщо вони не відповідають закону або іншим нормативним актам, невідкладно вживати заходів до припинення неправомірних дій, виявляти, усувати причини та умови, які сприяли порушенням; забезпечувати поновлення порушених прав, реальне виконання прийнятих у зв'язку з заявою чи скаргою рішень; письмово повідомляти громадянина про результати перевірки заяви чи скарги й суть прийнятого рішення; вживати заходів щодо відшкодування у встановленому законом порядку матеріальних збитків, якщо їх було завдано громадянину в результаті ущемлення його прав чи законних інтересів, вирішувати питання про відповідальність осіб, з вини яких було допущено порушення, а також на прохання громадянина не пізніше ніж у місячний термін довести прийняте рішення до відома органу місцевого самоврядування, трудового колективу чи об'єднання громадян за місцем проживання громадянина; у цьому разі визнання заяви чи скарги необґрунтованою роз'яснити порядок оскарження прийнятого за нею рішення; не допускати безпідставної передачі розгляду заяв чи скарг іншим органам; особисто організувати та перевіряти стан розгляду заяв чи скарг громадян, вживати заходів до усунення причин, що їх породжують, систематично аналізувати та інформувати населення про хід цієї роботи [16].

Аналіз адміністративної процесуальної правосуб'єктності органів місцевого самоврядування щодо розгляду скарг дає змогу зробити висновок, що остання перебуває у нерозривному взаємозв'язку з процесуальними правами громадян, а часто співвідносяться з ними [8, с. 122].

Варто зазначити, що адміністративна процесуальна правосуб'єктність, об'єднуючи у собі правомочності процесуальної правоздатності і дієздатності, характеризує обсяг процесуальних прав й обов'язків органів місцевого самоврядування як суб'єкта адміністративно-процесуальних правовідносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Солянік К. Припинення дії актів органів місцевого самоврядування : проблеми реалізації. Вісник Центральної виборчої комісії. 2009. № 1 (15). С. 90–93.
2. Кузьменко О.В. Курс адміністративного процесу: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2013. 208 с.
3. Адміністративно-правове регулювання юрисдикційної діяльності адміністративних комісій в Україні: моногр. / О.І. Миколенко, В.С. Бердник. О.: Фенікс, 2013. 248 с.
4. Про затвердження Положення про адміністративні комісії Української РСР: Указ Президії Верховної Ради УРСР від 09.03.1988 р. № 5540-XI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/5540-11>.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page>.
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-%D0%B2%D1%80>.
7. Хріпливець Д.Є. Удосконалення системи відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. Х.: Магістр, 2010. Вип. 4 (31). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2010-4/doc/2/12.pdf>.
8. Бандурка О.М. Адміністративний процес: підруч. / О.М. Бандурка, М.М. Тищенко. К.: Літера ЛТД, 2002. 288 с.
9. Галіахметов І.А. Основні засади та принципи відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування : муніципально-правовий аспект / І.А. Галіахметов, С.І. Кожушко. Вісник Вищої ради юстиції. 2011. № 2 (6). С. 135–147.
10. Голобутовський Р.З. Суддя як суб'єкт дисциплінарного провадження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. К., 2012. 199 с.
11. Романик Д.М. Дисциплінарне провадження в діяльності органів прокуратури: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. К., 2014. 195 с.

12. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Нацдержслужби України від 05.08.2016 р. № 158. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1203-16>.
13. Коваленко В.В. Організація діяльності юридичної служби органів місцевого самоврядування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Х., 2013. 198 с.
14. Тищенко Н.М. Административно-процессуальный статус гражданина Украины: проблемы теории и пути совершенствования. Х.: Право, 1998. 268 с.
15. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2008. 496 с.
16. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/393/96-%D0%B2%D1%80>.

УДК 342.231

ДОПОМОГА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У РЕФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

HELPING THE EUROPEAN UNION IN REFORM OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Бондаренко О.С.,
к.ю.н., викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін та судочинства
Сумський державний університет

Невожай Р.В.,
магістрант
Сумський державний університет

Стаття присвячена висвітленню одного з актуальних сьогодні питань, яким є реформування Національної поліції України. Після оновлення законодавчої бази діяльність поліції в Україні зазнала значних змін. Оскільки реформування поліції відбувалось з урахуванням стандартів та досвіду європейських країн, то у статті висвітлено необхідність залучення допомоги Європейського Союзу для ефективного завершення реформи. У роботі досліджено та проаналізовано допомогу, яку отримала Україна від міжнародного співтовариства у процесі реформування поліції. Значна увага приділена характеристиці роботи Консультативної місії Європейського Союзу, яка надає підтримку державним органам у реформуванні. Також визначено п'ять пріоритетів місії і описано її вклад у реформування Національної поліції України. У роботі також згадується про спільні проекти України та Європи щодо реформування поліції, допомога для здійснення яких, зокрема й матеріальна, надана Європейським Союзом.

Ключові слова: Національна поліція України, Європейський Союз, реформування, допомога, Консультативна місія Європейського Союзу, проекти реформування.

Стаття посвящена освещению одного из актуальных в наше время вопросов, которым является реформирование Национальной полиции Украины. После обновления законодательной базы деятельность полиции в Украине значительно изменилась. Поскольку реформирование полиции происходило с учетом стандартов и опыта европейских стран, то в статье освещена необходимость привлечения помощи Европейского Союза для эффективного завершения реформы. В работе исследована и проанализирована помощь, которую получила Украина от международного сообщества в процессе реформирования полиции. Значительное внимание уделено характеристике работы Консультативной миссии Европейского Союза, которая оказывает поддержку государственным органам в реформировании. Также определены пять приоритетов миссии и описан ее вклад в реформирование Национальной полиции Украины. В работе также упоминается о совместных проектах Украины и Европы по реформированию полиции, помощь для осуществления которых, в том числе и материальная, предоставлена Европейским Союзом.

Ключевые слова: Национальная полиция Украины, Европейский Союз, реформирование, помощь, Консультативная миссия Европейского Союза, проекты реформирования.

The article is devoted to the coverage of one of the urgent issues of our time – the reform of the National Police of Ukraine. After the legislative framework updating the activities of the police in Ukraine have undergone significant changes. As the reform of the police took place taking into account the standards and experience of the European countries, the article highlighted important to attract assistance from the European Union for the effective completion of the reform. The author examines and analyzes the assistance Ukraine has received from the international community in the process of reforming the police, as well as the importance of participating in the inter-community cooperation in the area of peace.

Considerable attention is paid to the characteristics of the work of the European Union Advisory Mission. EUAM Ukraine aims to assist the Ukrainian authorities towards a sustainable reform of the civilian security sector through strategic advice and practical support for specific reform measures based on EU standards and international principles of good governance and human rights. There are also five priorities for the mission, namely: separation of powers, police cooperation with the community (community policing), public order, criminal investigations, human resources management. It also describes the mission of the peacemaking of the National Police in Ukraine and establishes what the mission itself did during its work.

The author also mentions common projects of Ukraine and Europe for the reform of the police, whose assistance including the materials provided by the European Union.

Key words: National Police of Ukraine, European Union, reform, assistance, European Union Advisory Mission, reform projects.

Матеріали різних досліджень і практика реформування поліцейських систем у країнах молодій демократії демонструють важливу роль міжнародної спільноти у цих процесах. Передача знань і досвіду покращує ефективність реформ, сприяє демократизації поліції і розвитку комунікації між поліцейськими різних країн. Це допомагає нарощуванню потенціалу поліції всього регіону

та покращенню співпраці в боротьбі з організованою і транснаціональною злочинністю.

Запорукою ефективності міжнародної допомоги є її цілеспрямованість, системність і скоординованість. Нехтування цими принципами значно зменшує користь від надання допомоги і може призвести до негативних наслідків.